

13. FEJEZET

Az adóhatóság által foganatosított végrehajtásról

*Varga Judit*³³⁷

Eset

Az adóhatóság az egyéni vállalkozó adózóval szemben lefolytatott ellenőrzés keretében 800 ezer forint összegű adóhiányt tárt fel, erről határozatot hozott. Az adóhatóság az adóhiány után 400 ezer forint értékben adóbírságot, valamint 200 ezer forint értékben késedelmi pótlékot szabott ki. Az adós adótartozását, illetve a vele szemben kirótt adójogi szankciókat tartalmazó adóhatósági határozat kézhezvételét követő 15 napon belül nem tett eleget fizetési kötelezettségének. Az adóhatóság az adózóval szemben végrehajtási eljárást indított. Az adós tulajdonosa felerészben egy 14 millió forint értékű lakásnak, amely közvetlenül lakhatását szolgálja; az adós 1,5 millió forint megtakarítással rendelkezik a bankszámláján, az adós fennálló munkaviszonyából származó havi nettó bérjövödelem 150 ezer forint.

Kapcsolódó kérdések

- Az adóssal szemben mire foganatosíthat végrehajtást az adóhatóság?
- Megítélése szerint mely végrehajtási mód mellett dönt az adóhatóság? Válaszát indokolja!

³³⁷ Varga Judit egyetemi adjunktus, DE ÁJK Pénzügyi Jog és Közmenedzsment Tanszék.

13.1. Alkalmazandó jogszabályok, alapelvek

Végrehajtásra akkor kerül sor, ha az adózó esedékességgkor vagy az adóhatóság határozatának jogerőre emelkedését követően, meghatározott időn belül tartozását nem fizeti meg (SIMON 2012, 140). Az állami adó- és vámhatóság, illetve az önkormányzati adóhatóság által megállapított, nyilván tartott, törvényen alapuló fizetési kötelezettségek végrehajtása, továbbá az adók módjára behajtandó köztartozások behajtása során, valamint az általános közigazgatási rendtartás alapján az állami adó- és vámhatóság által foganatosított végrehajtási eljárásokra az adóhatóság által foganatosított végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: Avt.) kell alkalmazni az adóigazgatási rendtartásról és az adózás rendjéről szóló törvénnyel párhuzamosan. Az Avt.-ben nem rendezett egyéb kérdésekben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) előírásai irányadók.³³⁸

Az Avt. három alapelvet tartalmaz az adóhatósági végrehajtási eljárás vonatkozásában. Ezek: a mérlegelés elve, a hatékonyság elve és az arányosság elve. A mérlegelés elve értelmében az adóhatóság dönt a végrehajtás során alkalmazandó végrehajtási cselekményekről, azok sorrendiségéről és időpontjáról, természetesen a törvény adta korlátok között. A hatékonyság elve értelmében az adóhatóságnak a különböző végrehajtási cselekmények közül azt kell foganatosítania, amely segítségével a végrehajtás célja a leghatékonyabban érhető el. Az arányosság elve alapján pedig a hatékony végrehajtási cselekmények közül azt kell választani, amely az adósra nézve a legkisebb korlátozással jár.³³⁹

13.2. A végrehajtási eljárás megindulása

Ahhoz, hogy az adóhatóság végrehajtási eljárást foganatosíthasson, végrehajtható okiratra van szükség. A végrehajtható okirat egy olyan dokumentum, amely az adós fennálló tartozását hitelt érdemlően igazolja. Minden ilyen okirat külön intézkedés nélkül végrehajtható. Végrehajtható okiratnak minősül:

³³⁸ Avt. 1–2. §.

³³⁹ Avt. 5–6. §.

- a fizetési kötelezettséget megállapító, véglegessé vált hatósági döntés;
- önadózás esetén az adózó bevallása;
- az adózóval közölt adóhatósági adómegállapítás;
- bíróság által jogerősen jóváhagyott egyezség, jogerős bírósági határozat;
- a behajtást kérő megkeresése (adók módjára behajtandó köztartozások esetén);
- a behajtást kérő hatóság megkeresésének mellékletét képező, a megkeresés alapjául szolgáló döntés;
- az egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettséget tartalmazó bejegyzés.³⁴⁰

Miután rendelkezésre áll végrehajtható okirat, az adóhatóság felhívja az adóst a tartozás megfizetésére, teljesítésére. Amennyiben a felhívás eredménytelen, vagy a körülményekre tekintettel a felhívás célszerűtlen, az adóhatóság megindítja a végrehajtási eljárást. A végrehajtás az első végrehajtási cselekmény foganatosításával veszi kezdetét.

Amennyiben az adós nettó tartozása nem haladja meg a 10 ezer forintot, akkor az adóhatóság az adós számára csupán fizetési felhívást küld, s fő szabály³⁴¹ szerint a végrehajtási cselekmények közül csak az átvezetéssel élhet. Az átvezetés akkor alkalmazható, ha az adóhatóság az adós számláján tartozás mellett túlfizetést is nyilvántart. Ekkor végrehajtási cselekményként az adós túlfizetésének összegét az adóhatóság elszámolja, jóváírja az adós tartozására. Erről az adóhatóság az adóst értesíti. A jóváírás napján a jóváírás összegével a tartozás megfizetettnek minősül.³⁴²

Ha végrehajtható okirat kiállítására még nincs lehetőség, ám az adóhatóság – vagy a behajtást kérő, illetve behajtást kérő hatóság – valószínűsíti, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyben van, akkor az adóhatóság végzésben biztosítási intézkedést vagy ideiglenes biztosítási intézkedést rendelhet el. A biztosítási, illetve ideiglenes biztosítási intézkedés megvalósulhat:

³⁴⁰ Avt. 29. § (1) bek.

³⁴¹ Az Európai Uniót megillető követelések esetén az átvezetésen túl más eljárási cselekmények is foganatosíthatók.

³⁴² Avt. 30–32. §.

- vagyontárgy foglalása;
- zár alá vétel elrendelése;
- költségvetési támogatás zárolása;
- követelés lefoglalása és jövedelem letiltása esetén az elkülönített számlára történő befizetés elrendelése;
- pénzforgalmi szolgáltatóhoz intézett felhívás formájában is.

A biztosítási intézkedés nem veszélyeztetheti az adós, illetve a vele együtt élő közeli hozzátartozó megélhetését, valamint nem járhat az adós gazdasági tevékenységének ellehetetlenítésével.³⁴³

13.3. A végrehajtás foganatosítására vonatkozó általános szabályok

Az Avt. kimondja, hogy a tartozásokat elsősorban átvezetéssel kell behajtani, amennyiben azonban az átvezetés nem alkalmazható, mert az adós-nak nincs nyilvántartott túlfizetése, akkor az adóhatóság a következő *végrehajtási módok* közül választhat:

- végrehajtás jövedelemre;
- végrehajtás fizetési számlára;
- végrehajtás ingó dologra;
- végrehajtás ingatlan vagyonra.

A végrehajtási módok között nincs sorrendiség, az adóhatóság mérlegelési joga alapján azt választja, amelynek segítségével a végrehajtás célja hatékonyan elérhető s az adós számára a legkisebb korlátozással jár. Egyedül az ingatlanra foganatosított végrehajtási cselekmények esetén találkozunk törvényi korlátozással, amely rendelkezések a végrehajtó mozgásterét szűkítve védik az adóst. E törvényi rendelkezésekre bővebben az ingatlan-végrehajtásról szóló alfejezetben térek ki.

Szükség esetén a végrehajtás során alkalmazható állami kényszer. A végrehajtás zavartalan lebonyolítása érdekében az adóhatóság a rendőrség, illetve a NAV hivatalos állományú tagjait veheti igénybe. A végrehajtás

³⁴³ Avt. 95–97. §.

során alkalmazott állami kényszer elsősorban az adós vagyoni jogait korlátozhatja, csak kivételesen érintheti az adós személyiségi jogait.³⁴⁴

A *végrehajtási cselekmény foganatosítója* lehet az állami adó- és vámhatóság vagy önálló bírósági végrehajtó. Az önkormányzati adóhatóság jogosult önálló bírósági végrehajtót igénybe venni. Előbbiekén kívül az adópolitikáért felelős miniszter által lefolytatott közbeszerzési eljárás nyertese is jogosult a tartozások beszedése érdekében szükséges cselekmények foganatosítására. Utóbbira a nem belföldi illetékességű vagy az egybefüggően 183 napot meghaladóan külföldön tartózkodó belföldi illetékességű személyek tartozásainak külföldön való érvényesítése érdekében szokott sor kerülni.³⁴⁵ A közbeszerzési eljárás nyertesének a feladat ellátásáért ellenérték jár, amely nem lehet több a beszedett tartozás 8%-ánál. Amíg a közbeszerzési eljárás nyertese nem értesíti az adóhatóságot az eljárás eredménytelenségéről, addig az adóhatóság a fizetésre kötelezett személy belföldi vagyona ellen végrehajtási cselekményt nem foganatosíthat. Ha azonban a közbeszerzési eljárás nyertese 6 hónap elteltével sem nyilatkozik az eljárás eredményességéről vagy eredménytelenségéről, az adóhatóság a fizetésre kötelezett ingatlanára jelzálogjogot jegyeztethet be. Nem szükséges a közbeszerzési eljárás nyertesének igénybevétele, ha:

- a fizetésre kötelezett személy a kötelezettség érvényesítésekor belföldön tartózkodik;
- a fizetési kötelezettség érvényesítésének egyéb akadálya nincs;
- a fizetési kötelezettnek képviseleti jogosultsággal bíró belföldi meghatalmazottja van.³⁴⁶

A végrehajtás során előfordulhat, hogy a végrehajtást megindító adóhatóság illetékességi területén kívül kell helyszíni eljárási cselekményt foganatosítani. Ekkor a végrehajtást megindító adóhatóság megkeresi az eljárási cselekmény foganatosításának helye szerint illetékes adóhatóságot, hogy az hajtsa végre a szükséges eljárási cselekményt. Ha az eljárási cselekmények több adóhatóság illetékességi területét érintik, akkor egyidejűleg több adóhatóságot is megkereshet az eljárást megindító adóhatóság,

³⁴⁴ Avt. 35. §.

³⁴⁵ Nem járhat el a közbeszerzési eljárás nyertese az Európai Unió tagállamai közötti, illetve nemzetközi egyezményben szereplő jogsegély hatálya alá tartozó fizetési kötelezettségek esetén.

³⁴⁶ Avt. 37. §.

amely ekkor köteles gondoskodni a megkeresett adóhatóságok munkájának összehangolásáról.³⁴⁷

Helyszíni eljárás keretében munkanapokon reggel 6 és este 10 óra között foganatosíthatók eljárási cselekmények. Ettől eltérni csak a végrehajtási cselekményt foganatosító adóhatóság vezetőjének írásbeli engedélye esetén, illetve akkor lehet, ha az adós üzleti (üzemi) tevékenysége részben vagy egészben kívül esik az előbbi időszávon. Továbbá a szállítás alatt álló ingó dolgok bármikor lefoglalhatók, erre irányuló külön engedély nélkül is.³⁴⁸

13.4. Egyes végrehajtási módok

13.4.1. Végrehajtás jövedelemre

E végrehajtási mód alkalmazásának nem előfeltétele a helyszíni eljárás lefolytatása. Ennek keretében az adóhatóság megkeresi az adós munkáltatóját. A munkáltató az adóhatóság által neki megküldött letiltás kézbesítését követően 15 napon belül – az adós egyidejű tájékoztatása mellett – tájékoztatja az adóhatóságot az adóstól letiltható jövedelem összegéről, valamint a letiltást befolyásoló egyéb körülményekről. Az adóhatóság az adós munkáltatóján keresztül, annak közvetítése révén jut hozzá az öt megillető összeghez (HALUSTYIK 2015, 185–186).³⁴⁹

A Vht. kimondja, hogy a végrehajtás során a munkabér azon összegét kell alapul venni, amely az adólevonással teljesítendő adónak, egészség- és nyugdíjbiztosítási járuléknak, magánnyugdíj-biztosítási tagdíjnak és egyéb járulékok levonása után fennmarad. Ebből a megmaradó összegből fő szabály szerint annak 33%-a, kivételes esetben 50%-a vonható le a végrehajtás keretében.³⁵⁰

³⁴⁷ Avt. 38. §.

³⁴⁸ Avt. 39. §.

³⁴⁹ Avt. 41. §.

³⁵⁰ Vht. 61–66. §.

13.4.2. Végrehajtás fizetési számlára

Eme végrehajtási mód alkalmazását sem kell, hogy helyszíni eljárás előzze meg. Ekkor az adóhatóság az adós fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatónak hatósági átutalási megbízást küld. A pénzforgalmi szolgáltató köteles az adóhatóság hatósági átutalási megbízását teljesíteni a végrehajtható okirat csatolása nélkül. Azaz az adós számláját a pénzforgalmi szolgáltató megterheli az adóhatóság hatósági átutalási megbízásában szereplő összeggel. Amennyiben az adóhatóság végrehajtható okirat hiányában, vagy nem valós tartalmú végrehajtható okirat alapján, vagy végrehajtható okirat birtokában, de az esedékesség előtt küld hatósági átutalási megbízást a pénzforgalmi szolgáltatónak, akkor az adóhatóság a hatósági átutalási megbízás teljesítésének napjától a jogosulatlanul beszedett adó, költségvetési támogatás visszatérítésének napjáig késedelmi pótlékkal egyező nagyságú kamatot köteles fizetni az adózó részére.³⁵¹

13.4.3. Végrehajtás ingó, illetve ingatlan vagyonra

Az ingó, ahogy az ingatlan vagyonra vezetett végrehajtási cselekménynek is két mozzanata van. Elsőként a vagyontárgy lefoglalása történik meg, majd ezt követően kerülhet sor az ingó vagy ingatlan dolog értékesítésére.

Ingó dolog lefoglalására sor kerülhet a végrehajtási eljárás megindításával egyidejűleg, de azt követően is, a végrehajtási eljárás alatt bármikor. Az ingó dolog foglaláskor kap egy becsértéket, amelyet az adóhatóság a dolog forgalmi értékének alapulvételével határoz meg.

Az adóhatóság a lefoglalt ingóságot értékesítés céljából a lefoglalást követően haladéktalanul elszállíthatja az adós költségén, és azt megőrzi. Ha ezzel a lehetőséggel az adóhatóság nem él, akkor az adós a dolgot állagának megóvása mellett használhatja az adóhatóság által meghatározott időpontig.

Ingó dolog foglalása esetén lehetőség van fedezetcsereire. Ekkor az adóhatóság az adós méltánylást érdemlő kérelmére a lefoglalt ingó dolgot feloldhatja a foglalás alól, ha a tartozás megtérülése a feloldást követően is biztosított, vagy ha az adós olyan vagyontárgyat ajánl fel a tartozás fedezetéül, amelynek értéke a feloldani kért vagyontárgy piaci értékét

351

Avt. 42. §.

eléri vagy meghaladja. Utóbbi esetben a korábban lefoglalt vagyontárgy foglalásának feloldása és a felajánlott vagyontárgy lefoglalása egyidejűleg történik meg. Fedezetcsereére sor kerülhet az eljárás szünetelése és felfüggesztése alatt is.

Speciális szabályok vonatkoznak a járművek, a követelések, illetve a zálogjoggal terhelt ingóságok foglalására.³⁵²

Ingtatlan lefoglalására is sor kerülhet a végrehajtási eljárás megindításakor, vagy azt követően, a végrehajtási eljárás későbbi szakaszában is. Lényeges – az adós lakhatását szolgáló ingatlanokra vonatkozó – a természetes személy adóst védő két korlátozás. Az egyik szerint nincs helye ingatlan-végrehajtásnak a természetes személy, illetve egyéni vállalkozó adós és a vele együtt élő közeli hozzátartozó lakhatását közvetlenül szolgáló lakóingatlanra nézve akkor, ha a fennálló tartozás összege nem több 500 ezer forintnál. A másik korlátozó rendelkezés szerint pedig a méltányolható lakásigény felső határát meg nem haladó nagyságú, az adós és a vele együtt élő közeli hozzátartozó lakhatását közvetlenül szolgáló lakástulajdon pedig csak akkor vonható végrehajtás alá, ha a végrehajtás más formái nem vezettek eredményre.³⁵³ A végrehajtási cselekmények megválasztásakor előbbi két előírás korlátozza az adóhatóság szabad mérlegelési jogát.

Ingtatlanfoglalás esetén az adóhatóság megkeresi az ingatlanügyi hatóságot, és az ingatlanra végrehajtási jogot jegyeztet be. Az adóhatóság mellőzi mind az ingatlan foglalását, mind értékesítését, ha az ingatlanon fennálló jelzálogjog miatt követelésének kielégítését nem várhatja.

Az ingatlan értékesítésére fő szabály szerint beköltözhető állapotban, azaz lakatlanul kerül sor. Ingatlan lakottan csak kivételesen kerül árverezésre, így akkor, ha abban érvényes, a végrehajtási eljárás megindulása előtt kötött bérleti szerződés alapján bérelő lakik; ha abban hasznélvező lakik; ha abban a nem adós tulajdonostárs lakik; vagy ha abban az adós egyenes ági felmenője lakik, és akinek ez volt a végrehajtási eljárás megindítását megelőző hat hónapban is a lakóhelye, valamint az ingatlan tulajdonjogát az adós tőle szerezte.³⁵⁴

³⁵² Avt. 47–49. §.

³⁵³ Avt. 52. § (1)–(2) bek.

³⁵⁴ Avt. 53. §.

Fedezetcserére nemcsak ingó-, hanem ingatlanfoglalás esetén is sor kerülhet.³⁵⁵

A végrehajtás során lefoglalt ingó és ingatlan *vagyontárgyak értékesítésére* sor kerülhet elektronikus árverés, valamint hagyományos árverés keretében. Mód van ugyanakkor árverésen kívüli eladásra is, illetve bizonyos törvényben meghatározott ingóságok értékesítésére speciális szabályok vonatkoznak. Amennyiben az árverésen kívüli értékesítésre, illetve a speciális eladási szabályok alkalmazására nincs mód, akkor fő szabály szerint elektronikus árverésen, kivételesen hagyományos árverésen kerül sor a vagyontárgy eladására.

Az árverés időpontját a végrehajtó tüzi ki az Avt. által meghatározott szabályok alapján. Ingóárverés helyszíne lehet az állami adó- és vámhatóság épülete; a települési önkormányzat épülete vagy a települési jegyző által kijelölt egyéb helyiség; az adós lakóhelye (tartózkodási helye), székhelye (telephelye, fióktelepe); az ingóság lefoglalásának helye; az ingóság őrzésének helye, valamint a végrehajtó által kijelölt más hely. Az árverést hirdetménnyel tüzik ki, illetve teszik közzé, amelyet kézbesítenek az adósnak – ha megkeresésre indult a végrehajtás, akkor –, a behajtást kérőnek, valamint a települési önkormányzat jegyzőjének. Utóbbinak akkor, ha a végrehajtást az önkormányzati adóhatóság folytatja le.

Az árversen jelen lévő adós meghatározhatja az ingóságok árverésének sorrendjét. Az árverésen közli a résztvevőkkel az adóhatóság a kikiáltási árat, amely megegyezik az ingóság becsértékével. Ezt követően az árverésen részt vevők ajánlatot tehetnek. Amennyiben az ajánlattevő által felajánlott vételár nem éri el az ingó dolog kikiáltási árat (becsértékét), akkor a kikiáltási ár fokozatosan csökkenthető, egészen a becsérték 35%-áig. Az árverést addig folytatják, míg érkeznek ajánlatok. Ha nincs több ajánlat, a kikiáltó háromszor kikiáltja a legmagasabb megtett ajánlatot, majd nevesíti a nyertest. Az árverés nyertese a helyszínen azonnal köteles a teljes vételárat megfizetni. Amennyiben fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, az árverést az ingóságra tovább kell folytatni. Ha a korábban ki nem fizetett ingóság az árverésen később értékesítésre kerül, de alacsonyabb áron, mint amekkora ajánlatot arra a nem fizető vevő korábban tett, akkor a nem fizető vevő a két ár közti különbözetet köteles megtéríteni.

Az árverésről jegyzőkönyvet vesznek fel, arról hang- és képfelvétel is készül. Ha az ingóságot nem sikerül az első árverésen értékesíteni, akkor

355

Avt. 55. §.

az értékesítést a második, illetve harmadik árverésen kell megkísérelni. Az adóhatóság a következő árverést mindig az előbbi árveréstől számított – árverési kifogás esetén, annak elbírálását követő – 60 napon belül tűzi ki. Ha az árverést utóbb megsemmisítették, az a jóhiszemű vevő tulajdonjogát nem érinti.³⁵⁶

Lényeges, hogy lefoglalt *ingatlan értékesítésére* csak akkor kerül sor, ha az adós tartozása egyéb végrehajtási cselekmény foganatosításával nem vagy csak aránytalanul hosszú idő elteltével térülne meg. Vagyis az adóhatóságnak, ha lehetősége van más eljárási cselekmény segítségével behajtani követelését, akkor azt kell választania, s csak utolsó körben folyamodhat az ingatlan értékesítéséhez.³⁵⁷

Ingatlanárverés helyszínéül csak az állami adó- és vámhatóság épülete, a települési önkormányzat épülete vagy a települési önkormányzat jegyzője által kijelölt helyiség, az ingatlan fekvésének helye, valamint a végrehajtó által kijelölt más hely szolgálhat. Az árverés hirdetményét ebben az esetben az adóson, illetve a behajtást kérőn kívül meg kell küldeni azoknak is, akiknek az ingatlan-nyilvántartás értelmében az ingatlanra valamilyen bejegyzett joguk van, továbbá az ingatlan fekvése szerinti települési önkormányzatnak, valamint az ingatlanügyi hatóságnak is.

Ingatlanárverésen az vehet részt, azaz az tehet ajánlatot, aki az ingatlan becsértékének 10%-át az árverés megkezdéséig letétbe helyezte a végrehajtónál, vagy azt az adóhatóság által közzétett számlára átutalta. A letét összegét a nyertes ajánlattevő által felkínált vételárba beszámítják, mindenki másnak a letét összege visszajár.

Amennyiben a vevők által ingatlanért felajánlott vételár nem éri el a kikiáltási árat, akkor a kikiáltási ár fokozatosan csökkenthető, ám az nem lehet alacsonyabb, mint a becsérték 50%-a. Lakóingatlan esetén pedig a kikiáltási ár nem csökkenthető az ingatlan becsértékének 75%-a alá,³⁵⁸ ha az ingatlan az adós egyetlen lakóingatlana, lakóhelye ebben van, és a végrehajtási eljárás megindítását megelőző hat hónapban is ott lakott. A lakóingatlan fekvése szerinti települési önkormányzatot a lakóingatlanra elővásárlási jog illeti meg.³⁵⁹

³⁵⁶ Avt. 68–68. §.

³⁵⁷ Avt. 59. §.

³⁵⁸ Az első két árverés sikertelensége esetén csökkenthető a kikiáltási ár a becsérték legfeljebb 50%-áig.

³⁵⁹ Avt. 84–86. §.

A nyertes ajánlattevő a vételár letéten felüli részét – vételár-különbözetet – köteles az árverést követő 8 napon belül megfizetni. Az adóhatóság végzésben legfeljebb 60 napos halasztást engedélyezhet a fizetésre. Amennyiben a nyertes ajánlattevő nem fizet határidőre, akkor a letét összegét elveszti, s a következő árverésen nem vehet részt.

Amennyiben az ingatlant a második árverésen alacsonyabb áron értékesítik, mint amelyet az előző árverésen a nem fizető vevő korábban felajánlott, a korábbi vevőt az adóhatóság határozatban kötelezi a két vételár közötti különbözet megtérítésére és a második árverés kitűzésével összefüggő költségek megfizetésére. Ebbe az összegbe az elvesztett előleget beszámítják.

Az adóhatóság a lefoglalt ingó, illetve ingatlan vagyont árverésen kívül is értékesítheti az adós által meghatározott vevő részére becsértéken. Az adóhatóság a becsértéktől különböző, a vevő által nevesített áron is értékesítheti a vagyontárgyat e vevő által meghatározott személynek akkor, ha a vételárból valamennyi követelés és felmerült költség kielégíthető. Ha a végrehajtás a behajtást kérő megkeresésére indult, akkor az árverésen kívüli eladáshoz szükség van a behajtást kérő vagy behajtást kérő hatóság beleegyezésére is, kivéve akkor, ha a befolyó vételárból minden kötelezettség és költség megtérül. Az árverésen kívüli értékesítés jogkövetkezményei megegyeznek az árverésen történő értékesítés jogkövetkezményeivel.³⁶⁰

Árverésre sor kerülhet elektronikusan is. Az *elektronikus árverést* is hirdetményi úton teszik közzé, amely hirdetményt a NAV hivatalos internetes honlapján, az Elektronikus Árverési Felületen (a továbbiakban: EÁF) teszik elérhetővé. Aki részt kíván venni az árverésen, az kizárólag az EÁF-en, elektronikusan tehet ajánlatot. Fő szabály szerint az elektronikus hirdetmények megtekintése, az árverésen való részvétel, valamint az ajánlattétel díjmentes.³⁶¹ Azonban az EÁF-re való belépés regisztrációhoz, továbbá az üzemeltetési szabályokban foglaltak elfogadásához kötött.

Az árverést az elektronikus felületen is az nyeri, aki a legmagasabb összegű érvényes ajánlatot teszi. Ha azonos összegű ajánlatok érkeznek, akkor a korábban megtett ajánlat tekinthető érvényesnek. A megtett árverési ajánlat visszavonására nincs mód.

³⁶⁰ Avt. 88. §.

³⁶¹ Kivétel ez alól az elektronikus ingatlanárverés, hisz az ajánlattevőknek ekkor is előzetesen letétbe kell helyezniük az ingatlan becsértékének 10%-át.

Az elektronikus árverés időtartama az árverési hirdetményben megjelölt kezdő időponttól számított harmadik nap este kilenc órájáig tart. Amennyiben az elektronikus rendszerben üzemzavar támadna, s annak időtartama az egy órát eléri, akkor az elektronikus árverés időtartama 24 órával meghosszabbodik. Ha az üzemzavarra az árverés lezárását megelőző 4 órában kerül sor, annak tartamától függetlenül, az árverésre nyitva álló határidő 24 órával meghosszabbodik. Akkor, ha az árverés lezárását megelőző két percben érkezik érvényes ajánlat, az árverés időtartama további öt perccel meghosszabbodik.³⁶²

Az adóhatóság az elektronikus árverés nyertesét az árverés lezárását követően értesíti, akinek az értesítést követően 8 napja van megjelenni az árverést lebonyolító adóhatóságnál, s ez időn belül a vételárat köteles megfizetni. Az ingó és ingatlan vagyontárgyak elektronikus árverésére vonatkozó részletszabályokat az Avt. 90–91. §-a rögzíti.

Sikertelen az árverés, ha nem tett senki vételi ajánlatot, vagy a dologért felajánlott vételár nem éri el az Avt.-ben meghatározott törvényi minimumot. Sikertelen akkor is, ha ingóárverés esetén a nyertes ajánlattevő a vételárat nem fizette meg, és a további árverés nem vezetett eredményre. Az ingatlanárverés sikertelen, amennyiben a nyertes ajánlattevő a számára nyitva álló határidőn belül nem fizette meg a vételár-különbözetet. Sikertelen árverés esetén az adóhatóság újabb árverést tűz ki, ha attól siker várható.³⁶³

Az árverés nemcsak sikertelen lehet, hanem meg is hiúsulhat. Ekkor úgy kell tekinteni, mintha árverésre nem is került volna sor. A kitűzött árverést meg kell hiúsítani, ha a végrehajtó akár az árverés megkezdése előtt, akár az árverés folyamán olyan törvénysértő intézkedést vagy mulasztást észlel, amely az árverés megsemmisítésére adna okot. Meg kell hiúsítani akkor is, ha olyan körülmény merül fel, amely az árverés lefolytatásának törvényi akadályát képezi; valamint akkor, ha el nem hárítható súlyos rendzavarás történik, amely miatt vagy megkezdeni, vagy lefolytatni nem lehet az árverést. Az árverést meghiúsultnak kell tekinteni, ha azt felettes szerv utóbb megsemmisítette.³⁶⁴

Előfordulhat az az eset is, amikor a lefoglalt ingóságot, illetve ingatlant az adóhatóságnak nem sikerül a végrehajtás során értékesítenie. Ekkor,

³⁶² Avt. 89. §.

³⁶³ Avt. 92. §.

³⁶⁴ Avt. 93. §.

ha újabb árverés kitűzésétől nem várható siker, illetve az adóhatóság és az adós között végrehajtási egyezség nem született, akkor az adóhatóság a vagyontárgyat a foglalás alól feloldja, amely így az adósnak visszajár.³⁶⁵

13.5. Az adóhatóság által foganatosított végrehajtási eljárás egyéb lényeges kérdései

A végrehajtás során felmerült valamennyi *költséget* az adós köteles viselni, amely költségekről az adóhatóság végzést hoz.

A végrehajtási eljárásban sor kerülhet ügygondnok kirendelésére. Az adóhatóság akkor rendel ki az adós részére ügygondnokot, ha az adósnak van lefoglalható vagyontárgya, de

- az adós lakóhelye vagy tartózkodási helye ismeretlen; vagy
- az adós külföldön lakik vagy hosszabb ideje külföldön tartózkodik; vagy
- az adós székhelye nem fellelhető vagy székhelye ismeretlen; vagy
- a nem természetes személy adósnak nincs törvényes képviselője; vagy
- az adós céget a cégbíróság törölte a cégjegyzékből.³⁶⁶

Ügygondnok kirendelésére nincs szükség, ha az adósnak van képviselője. A végrehajtás során behajtott összegből az adóhatóság elsőként a végrehajtás során felmerült költségeket vonja el, az előbbi költségek levonása után megmaradt összegből kerül sor az adós fennálló tartozásainak elszámolására. A tartozásokat az Avt. négy kategóriába osztja, s kimondja, hogy az adóst terhelő tartozások közül elsőként a természetes személy jövedelemadójának előlegére, jövedelemadójára és annak járulékaira fennálló tartozásokat kell rendezni. Ezt követően kerülhet sor az Európai Uniót megillető követelések rendezésére, majd harmadsorban az állami adó- és vámhatóság alapfeladataihoz kötötten nyilvántartott tartozások elszámolása következik, s az ezen túl fennálló egyéb tartozások kielégítésére csak mindezek után kerülhet sor. Ha ugyanabba a kategóriába eső több tartozása van az adósnak, akkor azokat esedékességük szerinti sorrendben – elsőként a régebb óta fennállót – kell elszámolni, s amennyiben előbbi tartozások

³⁶⁵ Avt. 94. §.

³⁶⁶ Avt. 10. §.

esedékessége megegyezik, akkor a befolyt összeget a tartozások arányában kell elszámolni a tartozások fejében.³⁶⁷

Végrehajtási eljárás felfüggesztésére sor kerülhet hivatalból és kérelemre. Hivatalból vagy a felettes szerv rendelkezésére az adóhatóság akkor függeszti fel a végrehajtási eljárást, ha a fizetési kötelezettséget megállapító döntés megváltoztatása vagy megsemmisítése várható. Ugyanakkor az adóhatóság a végrehajtást kérelemre is felfüggesztheti akkor, ha az illetékfizetési kötelezettség megszüntetése várható, vagy ha az adós felfüggesztésre okot adó méltányolható körülményt igazol, s korábban – a végrehajtási eljárás ideje alatt – az adóst nem sújtották eljárási bírsággal. A *végrehajtási eljárás szünetelésére* is sor kerülhet bizonyos eljárási cselekmények foganatosításakor, amely az adott eljárási cselekmény befejezéséig tart. Szünetel a végrehajtás:

- fizetési kedvezmény iránti kérelem elbírálása idején;
- fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyező döntés véglegessé válásának napjától a tartozás döntésben foglalt teljesítéséig;
- halasztó hatály elrendelésére irányuló kérelem elbírálásáig;
- felszámolási eljárás lefolytatása alatt; illetve akkor, ha
- valamely más – Avt.-től különböző – törvény így rendelkezik.³⁶⁸

A végrehajtási eljárás megszüntetésének van helye, vagyis az adóhatóságnak meg kell szüntetnie a végrehajtási eljárást, ha

- az adós tartozását maradéktalanul megfizette;
- a tartozást az adóhatóság teljes egészében behajtotta;
- a tartozást az adóhatóság teljes egészében elengedte;
- a tartozások végrehajtásához való jog elévült;
- a tartozások vonatkozásában a végrehajtáshoz való jog megszüntetésére került sor;
- a végrehajtható okiratot visszavonták vagy megsemmisítették;
- a megszüntetést a behajtást kérő (behajtást kérő hatóság) kérte;
- az adós meghal;
- törvény – Avt.-n kívüli egyéb törvény is – így rendelkezik.³⁶⁹

³⁶⁷ Avt. 13. §.

³⁶⁸ Avt. 16. § (1) bek.

³⁶⁹ Avt. 18. §.

Lényeges kérdés a *végrehajtáshoz való jog elévülése*, amelyre a tartozás esedékessége naptári évének utolsó napjától számított négy év elteltével kerül sor. Ha a tartozás elévült, akkor az azt terhelő késedelmi pótlékot is elévültnek kell tekinteni.

Az elévülési idő további hat hónappal meghosszabbodik, amennyiben az adóhatóság végrehajtási cselekményt foganatosít. A végrehajtási jog elévülése megszakad az adóbevallás késedelmes benyújtása esetén, s a késedelmes benyújtás napján előlről kezdődik. Az elévülést a felszámolási eljárás megindítása is megszakítja, s az majd csak a felszámolási eljárás befejezéséről hozott döntés jogerőre emelkedését követően indul újra. Az elévülési idő nyugszik:

- a végrehajtási eljárás felfüggesztése alatt;
- az adós egész vagyonára elrendelt büntügyi zárlat idején;
- a törvényben biztosított fizetési kedvezménynek vagy feltételhez kötött adómentesség időtartama alatt;
- kapcsolódó büntetőeljárás jogerős befejezéséig;
- kapcsolódó polgári peres eljárás jogerős befejezéséig;
- az adózó halálának napjától az adómegállapításról szóló döntés, illetve az örököst az örökhagyó tartozásának megfizetésére kötelező döntés véglegessé válásáig.³⁷⁰

A végrehajtási eljárást lefolytató adóhatóság az adós – ha sor került kötelezésre, akkor az adó megfizetésére kötelezett személy – végrehajtható vagyona hiányában az adós tartozását ideiglenesen *behajthatatlannak* minősítheti. A tartozás végrehajthatóvá válásáig vagy a végrehajtáshoz való jog elévüléséig ezen a jogcímen tartja nyilván a tartozást az adóhatóság. Amennyiben a végrehajtáshoz való jog elévülési idején belül a tartozás ismét végrehajthatóvá válik, akkor az adóhatóság a tartozást ismét végrehajthatóvá minősíti.³⁷¹

Az adóhatóság az eljárásban részt vevő valamennyi szereplőt *eljárási bírsággal* sújthatja, amennyiben az megjelenési kötelezettségét elmulasztja, együttműködési kötelezettségét megsérti, vagy az eljárást más módon akadályozza. Természetes személy maximum 200 ezer forint, nem természetes személy legfeljebb 500 ezer forintig terjedő eljárási bírsággal sújtható. Ha a jogsértést ismételten követik el, akkor természetes

³⁷⁰ Avt. 19. §.

³⁷¹ Avt. 20. §.

személlyel szemben legfeljebb 500 ezer forint, más személyekkel szemben maximum 1 millió forint a kiszabható eljárási bírság összege.³⁷²

Az adós és az adóhatóság közötti megállapodás eredményeként szület-
het *adóhatósági egyezség* is a végrehajtási eljárás során akkor, ha az adós
lefoglalt ingatlan, illetve ingó vagyona valamely állami vagy önkormányzati
feladat ellátását természetben szolgálja. Ekkor, ha ahhoz az adópolitikáért
felelős miniszter, helyi önkormányzatok esetén az önkormányzat képví-
selő-testülete hozzájárul, akkor az egyezség eredményeként a vagyon-
tárgy tulajdonjoga vagy kezelői joga becsértéken átszáll az államra vagy
a helyi önkormányzatra. Ha egyezség születik, akkor az abban rögzített
összeg erejéig az adós központi költségvetéssel vagy önkormányzati költ-
ségvetéssel szemben fennálló tartozása megfizetettnek minősül.³⁷³

A végrehajtási eljárásban az adózó élhet végrehajtási kifogással
és fellebbezéssel. A fellebbezés kapcsán az Art. és az Air. rendelkezéseit
kell alkalmazni. Vagyis ugyanazok a szabályok vonatkoznak a végrehaj-
tási eljárás során tett fellebbezésekre, amelyeket a 10. fejezetben korábban
bemutattunk. Az Avt. annyi kiegészítést tesz, hogy önálló fellebbezéssel
megtámadható végzésnek nyilvánítja a végrehajtási kifogást visszautasító
végzést, a végrehajtási kifogást elbíráló végzést, a végrehajtási kifogás
előterjesztési határidejének elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérel-
met elutasító végzést, illetve mindazokat a végzéseket, amelyeket az adó-
hatóság az Avt., illetve a Vht. alapján hoz meg.

A *végrehajtási kifogás* sajátos, a végrehajtási eljárásban alkalmaz-
ható jogorvoslati lehetőség, amelyet a végrehajtási cselekményt fogana-
tosító – vagy azt elmulasztó – elsőfokú adóhatóságnak előterjeszthet
az adós, a behajtást kérő (behajtást kérő hatóság), illetve mindenki, akinek
jogát vagy jogos érdekét sérti az adóhatóság – illetve önálló bírásági vég-
rehajtó – jogsértő intézkedése vagy intézkedésének elmaradása. A végre-
hajtási kifogásnak a végrehajtási cselekményre, kivéve az árverés kítüzé-
sének jogszerűségét vitató első alkalommal benyújtott kifogást, halasztó
hatálya nincs.

A végrehajtási kifogás a sérelmezett intézkedés vagy annak elmaradá-
sának tudomásra jutásától számított 15 napon belül terjeszthető elő, amely-
ben meg kell jelölni a sérelmezett intézkedést s azt, hogy milyen okból kéri
az indítványozó az intézkedés megsemmisítését, illetve megváltoztatását.

³⁷² Avt. 22. §.

³⁷³ Avt. 23. §.

Az intézkedés megtörténtétől vagy elmulasztásától számított hat hónapon túl végrehajtási kifogás előterjesztésére nincs mód.

A kifogást a felettes szerv bírálja el, kivéve, ha annak a végrehajtást foganatosító adóhatóság helyt ad. A felettes szerv 15 napon belül dönt a kifogásról, az intézkedést ennek keretében helybenhagyhatja, megváltoztathatja, megsemmisítheti, vagy az eljáró adóhatóságot határidő tűzésével az elmulasztott intézkedés megtételére kötelezheti.³⁷⁴

A vizsgált témát érintő legszembeűnőbb változás, hogy az adóhatóság által foganatosítható végrehajtási eljárások szabályozását kiemelték az adózás rendjéről szóló törvényből, s arra egy külön normát fogadtak el, az Avt.-t. Ám nemcsak maga a szabályozási struktúra, hanem annak tartalma is átesett korrekción, amely változások főként az adóhatóság jogkörének, mozgásterének bővítésében manifesztálódnak.

Az egyik ilyen fordulat, hogy 2018. január 1-jét követően a NAV általános behajtási hatósággá alakul. Tevékenysége nem korlátozódik csupán az adóbehajtásra, hanem az adók módjára behajtandó köztartozások mellett az általános közigazgatási rendtartás alapján kirótt, fennálló tartozások behajtására is köteles. Újdonságként került be az adóst védő garancia, amely szerint a 10 ezer forintot meg nem haladó nettó tartozás esetén az adóhatóság csupán felhívja az adóst tartozásai megfizetésére és vele szemben kizárólag az átvezetés eszközét alkalmazza, más végrehajtási cselekményt azonban nem foganatosíthat. Ingatlanértékesítésre a végrehajtási eljárás keretében a hatályos szabályozás értelmében is csak akkor kerülhet sor, ha a követés egyéb végrehajtási cselekmény foganatosításával nem vagy aránytalanul hosszú idő múlva térülne meg. Ugyanakkor ezen túl az 500 ezer forintot el nem érő tartozások esetén is sor kerülhet ingatlan-végrehajtásra. Kivételt az előbbi szabály alól csak a természetes személy adós és vele együtt élő közeli hozzátartozó lakhatását közvetlenül szolgáló lakóingatlanok jelentenek, amelyekre nézve továbbra is csak akkor vezethető végrehajtás, ha az adós tartozása meghaladja a félmillió forintot. Változás továbbá, hogy a benyújtott végrehajtási kifogásban az indítványozó meg kell, hogy jelölje az okot, amely miatt a kifogásolt intézkedéssel szemben vagy annak elmaradása miatt jogorvoslattal élne. További változás, hogy már nemcsak

³⁷⁴ Avt. 24–27. §.

az adóssal, hanem a végrehajtási eljárásban részt vevő valamennyi személy-
lyel szemben kiszabható eljárási bírság.

13.6. Vissza az esethez

Az adós tartozása 1,4 millió forint. Az adóhatóság ezt az összeget behaj-
tatja egyrészt úgy, hogy végrehajtást foganatosít az adós jövedelmére,
másrészt úgy, hogy végrehajtást indít az adós fizetési számlájára. De köve-
teléseit akár az adós ingatlanára vezetett végrehajtással is kielégítheti, hisz
az adós tartozása a félmillió forintot meghaladja, ám mivel a végrehajtás
más módjai is eredményre vezethetnek, az adóhatóság valószínű, csak
utolsósorban folyamodik az ingatlan vagyon értékesítéséhez. Előbbi miatt,
illetve azért, mert a jövedelemre vezetett végrehajtás során hosszabb időre
volna szükség az adóhatóság követeléseinek kielégítésére, így valószínű,
hogy az adóhatóság az adós fizetési számláján lévő összegre indít végre-
hajtási cselekményt.

13.7. Önellenőrző kérdések

- Mikor kerül sor végrehajtási eljárásra?
- Hogyan indul a végrehajtási eljárás?
- Milyen végrehajtási módokat ismer?
- Az ingatlan vagyon értékesítésére vonatkozóan milyen korlátozások
védik az adós érdekeit?
- Mit takar az adóhatósági egyezség? Mikor jöhet létre egy ilyen
egyezség?
- Mikor évül el egy fennálló tartozás végrehajtásához való jog?

13.8. Érdekességek

- Elektronikus Árverési Felület elérhetősége: <https://arveres.nav.gov.hu> (Letöltve: 2018. 05. 15.)
- GYOVAI Márk (2015): Az önálló bírósági végrehajtó szerepe az adó-
végrehajtásban. *Magyar jog*, 62. évf. 10. sz. 575–583.

- JUHÁSZ Péter (2017): Az adóvégrehajtás közvetett jogkövetkezményei. *Adóvilág*, 21. évf. 6. sz. 36–39.
- NAV (2018): *A végrehajtási eljárás alapvető szabályai*. Elérhető: <http://nav.gov.hu/search/searchresults?query=ad%C3%B3v%C3%A9grehajt%C3%A1s> (Letöltve: 2018. 05. 17.)

Felhasznált irodalom

HALUSTYIK Anna szerk. (2015): *Pénzügyi jog I.* Budapest, Pázmány Press.
SIMON István (2012): *Pénzügyi jog II.* Budapest, Osiris.

2017. évi CLIII. törvény az adóhatóság által fogatanosított végrehajtási eljárásokról

1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról